HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a cincea)

26 iunie 2008 *

În cauza T-94/98,

Alfonsius Alferink, cu domiciliul la Heeten (Țările de Jos), și ceilalți 67 de reclamanți ale căror nume sunt menționate în anexă, reprezentați inițial de H. Bronkhorst și E. Pijnacker Hordijk, ulterior de H. Bronkhorst, Pijnacker Hordijk și J. Sluysmans și, în sfârșit, de Pijnacker Hordijk, avocați,

reclamanți,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul T. van Rijn, în calitate de agent,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de despăgubire în temeiul articolului 178 din Tratatul CE (devenit 235 CE) și al articolului 215 al doilea paragraf din Tratatul CE (devenit articolul 288 al doilea paragraf CE) pentru prejudiciile pe care reclamanții pretind că le-au suferit ca urmare a faptului că, prin adoptarea Regulamentului (CEE) nr. 1033/89 din 20 aprilie 1989 de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1546/88

* Limba de procedură: olandeza.

de stabilire a normelor generale de aplicare a unei prelevări suplimentare prevăzute în articolul 5c din Regulamentul (CEE) nr. 804/68 al Consiliului (JO L 110, p. 27), care nu ar indica cu claritate și în mod explicit că producția de lapte ar trebui reluată pornind de la exploatația SLOM inițială, Comisia ar fi încălcat principiul securității juridice,

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ
AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (Camera a cincea),

compus din domnul M. Vilaras, președinte, doamnele M. E. Martins Ribeiro (raportor) și K. Jürimäe, judecători,

grefier: domnul J. Plingers, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 25 septembrie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

Cadrul juridic

1 Regulamentul (CEE) nr. 1078/77 al Consiliului din 17 mai 1977 de instituire a unui regim de prime de necomercializare a laptelui și produselor lactate și de reconversie

a șeptelurilor de vaci de lapte (JO L 131, p. 1) prevedea plata unei prime de necomercializare sau a unei prime de reconversie către producătorii care se obligau să nu comercializeze lapte sau produse lactate pe o perioadă de necomercializare de cinci ani ori să nu comercializeze lapte sau produse lactate și să asigure reconversia șeptelurilor de vaci de lapte în șepteluri producătoare de carne în decursul unei perioade de reconversie de patru ani.

2 Producătorii de lactate care și-au asumat acest angajament în temeiul Regulamentului nr. 1078/77 sunt denumiți în mod obișnuit „producători SLOM”, acest acronim provenind din expresia olandeză „slachten en omschakelen” (a sacrifica și a reconverti), care descrie obligațiile acestora în cadrul regimului de necomercializare sau de reconversie.

3 Regulamentul (CEE) nr. 856/84 al Consiliului din 31 martie 1984 de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 804/68 privind organizarea comună a piețelor în sectorul laptelui și produselor lactate (JO L 90, p. 10) și Regulamentul (CEE) nr. 857/84 al Consiliului din 31 martie 1984 privind normele generale de punere în aplicare a prelevării menționate la articolul 5c din Regulamentul nr. 804/68 din sectorul laptelui și produselor lactate (JO L 90, p. 13) au instituit, cu începere de la 1 aprilie 1984, o prelevare suplimentară percepută în raport cu cantitățile de lapte livrate cu depășirea unei cantități de referință care urma să fie determinată, pentru fiecare cumpărător, în limita unei cantități globale garantate fiecărui stat membru. Cantitatea de referință scutită de la prelevarea suplimentară era egală cu cantitatea de lapte sau de echivalent lapte fie livrată de un producător, fie achiziționată de o întreprindere de prelucrare a laptelui, conform formulei alese de stat, în decursul anului de referință, acesta fiind, pentru Regatul Țărilor de Jos, anul 1983.

4 Normele de aplicare a prelevării suplimentare prevăzute la articolul 5c din Regulamentul (CEE) nr. 804/68 al Consiliului din 27 iunie 1968 privind organizarea comună a piețelor în sectorul laptelui și produselor lactate (JO L 148, p. 13) au fost stabilite prin Regulamentul (CEE) nr. 1371/84 al Comisiei din 16 mai 1984 (JO L 132, p. 11). Acest din urmă regulament a fost abrogat prin Regulamentul (CEE) nr. 1546/88 al Comisiei din 3 iunie 1988 de stabilire a normelor generale de aplicare a unei prelevări suplimentare prevăzute la articolul 5c din Regulamentul (CEE) nr. 804/68 al Consiliului (JO L 139, p. 12), care avea ca obiect, în principal, să consolideze legislația aplicabilă în materie (primul considerent al regulamentului amintit).

5 Producătorii care nu livraseră lapte în cursul anului de referință reținut de statul membru respectiv, în executarea unui angajament asumat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77, erau excluși de la atribuirea unei cantități de referință.

6 Prin Hotărârile din 28 aprilie 1988, Mulder (120/86, Rec., p. 2321, denumită în continuare „Hotărârea Mulder I”) și Von Deetzen (170/86, Rec., p. 2355, denumită în continuare „Hotărârea Von Deetzen I”), Curtea a declarat ca lipsit de validitate Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost completat prin Regulamentul nr. 1371/84, în măsura în care nu prevedea atribuirea unei cantități de referință producătorilor care, în executarea unui angajament asumat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77, nu au livrat lapte în cursul anului de referință reținut de statul membru vizat.

7 Ca urmare a Hotărârilor Mulder I și Von Deetzen I, punctul 6 de mai sus, Consiliul a adoptat, la 20 martie 1989, Regulamentul (CEE) nr. 764/89 de modificare a Regulamentului nr. 857/84 (JO L 84, p. 2), care a intrat în vigoare la 29 martie 1989, cu scopul de a permite acordarea către categoria de producători avută în vedere de aceste hotărâri a unei cantități de referință speciale, reprezentând 60 % din producția acestora în cursul unei perioade de 12 luni, anterioară angajamentului lor de necomercializare sau de reconversie asumat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77.

8 Articolul 3a alineatul (1) literele (a)-(d) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89 prevede:

„Producătorul vizat la articolul 12 [litera (c)] al treilea paragraf:

[…]

primește cu titlu provizoriu, în temeiul cererii sale formulate în termen de trei luni începând cu 29 martie 1989, o cantitate de referință specifică, cu condiția ca acesta:

(a) să nu își fi încetat activitatea în aplicarea articolului 2 alineatele (3) și (4) din Regulamentul […] nr. 1078/77 sau să nu fi cedat în întregime exploatația de producere a laptelui înainte de expirarea perioadei de necomercializare sau de reconversie;

(b) în susținerea cererii sale, să dovedească autorității competente că este în măsură să producă pe exploatația sa o cantitate egală cu cantitatea de referință solicitată;

(c) să se angajeze să vândă lapte sau alte produse direct consumatorului și/sau să livreze lapte unui cumpărător;

(d) să se angajeze că, în ceea ce privește cantitatea de referință specifică, nu solicită beneficiul vreunui program de abandonare a cantităților de referință până la sfârșitul regimului de prelevare suplimentară." [traducere neoficială]

9 Articolul 3a alineatul (3) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89 prevede:

„În cazul în care, în termen de doi ani începând cu 29 martie 1989, producătorul poate dovedi autorității competente că a reluat într-adevăr vânzarea directă și/sau livrarea și că aceste vânzări directe și/sau livrări au atins în cursul ultimelor 12 luni un nivel egal sau mai mare de 80 % din cantitatea de referință provizorie, cantitatea de referință specifică i se atribuie în mod definitiv. În caz contrar, cantitatea de referință provizorie se întoarce în totalitate la rezerva comunitară […]" [traducere neoficială]

10 Articolul 12 litera (c) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89 prevede că „[p]entru aplicarea articolului 3a se consideră producător al exploatației agricole persoana fizică sau juridică ori grupul de persoane fizice sau juridice a cărei sau a căror exploatație se află pe teritoriul geografic al Comunității". [traducere neoficială]

11 Articolul 12 litera (d) din Regulamentul nr. 857/84 prevede:

„În sensul prezentului regulament, se definesc următorii termeni:

d) «exploatație»: ansamblul unităților de producție administrate de producător și situate pe teritoriul geografic al Comunității.” [traducere neoficială]

12 Articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 1033/89 al Comisiei din 20 aprilie 1989 (JO L 110, p. 27) are următorul cuprins:

„Cererea [cu privire la o cantitate de referință specifică] prevăzută la articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul […] nr. 857/84 se formulează de producătorul interesat la autoritatea competentă desemnată de statul membru, în conformitate cu procedura stabilită de acesta, și cu condiția ca producătorul să poată dovedi că, în continuare, administrează, în întregime sau parțial, aceeași exploatație pe care o administra la momentul aprobării, prevăzute la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1391/78 al Comisiei, a cererii de acordare a primei.

Autoritatea competentă confirmă primirea cererii, verifică respectarea condițiilor stabilite la alineatul (1) citat anterior și înregistrează angajamentul scris al producătorului.

În dovedirea capacității producătorului de a produce pe exploatația sa o cantitate egală cu cantitatea de referință solicitată pot fi aduse în special următoarele probe:

— vânzarea directă și/sau livrările de lapte efectuate de la sfârșitul perioadei de necomercializare sau de reconversie,

— șeptelul de vaci de lapte în sensul articolului 1 alineatul (1) [litera (b)] din Regulamentul […] nr. 1391/78 existent în exploatație,

— suprafața permanentă de pășune și/sau suprafața de culturi furajere a exploatației, astfel cum rezultă din planul de rotație a culturilor și de însămânțare realizat,

— investițiile prevăzute la articolul 3 punctul 1 al doilea paragraf din Regulamentul […] nr. 857/84." [traducere neoficială]

13 Producătorii care își asumaseră angajamente de necomercializare sau de reconversie și care, în temeiul Regulamentului nr. 764/89, au primit o cantitate de referință denumită „specifică" se numesc „producători SLOM I".

14 Prin Hotărârea din 11 decembrie 1990, Spagl (C-189/89, Rec., p. I-4539), Curtea a declarat ca lipsit de validitate articolul 3a alineatul (1) prima liniuță din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, în măsura în care îi excludea de la atribuirea unei cantități de referință specifice, în temeiul acestei dispoziții, pe producătorii în privința cărora perioada de necomercializare sau de reconversie, în executarea angajamentului asumat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77, expirase înainte de 31 decembrie 1983 sau, după caz, înainte de 30 septembrie 1983.

15 Ca urmare a Hotărârii Spagl, punctul 14 de mai sus, Consiliul a adoptat Regulamentul (CEE) nr. 1639/91 din 13 iunie 1991 de modificare a Regulamentului nr. 857/84 (JO L 150, p. 35), care, prin înlăturarea condițiilor declarate nule de către Curte, a permis atribuirea unei cantități de referință specifice producătorilor respectivi. Aceștia sunt numiți în mod obișnuit „producătorii SLOM II".

16 Prin Hotărârea interlocutorie din 19 mai 1992, Mulder și alții/Consiliul și Comisia (C-104/89 și C-37/90, Rec., p. I-3061, denumită în continuare „Hotărârea Mulder II"), Curtea a declarat că aparține Comunității Economice Europene răspunderea

pentru prejudiciul suferit de anumiți producători de lapte care își asumaseră angajamente în temeiul Regulamentului nr. 1078/77 și care, ulterior, au fost împiedicați să comercializeze lapte, ca urmare a aplicării Regulamentului nr. 857/84. În ceea ce privește sumele de plată, Curtea a solicitat părților să le stabilească de comun acord.

17 Prin Hotărârea din 27 ianuarie 2000, Mulder și alții/Consiliul și Comisia (C-104/89 și C-37/90, Rec., p. I-203), Curtea a stabilit cuantumul despăgubirilor solicitate de reclamanți în cauzele la care se referă Hotărârea Mulder II, punctul 16 de mai sus.

Situația de fapt

18 Reclamanții, domnul Alfonsius Alferink și alți 67 de producători de lapte din Țările de Jos și-au asumat, în temeiul Regulamentului nr. 1078/77, un angajament de necomercializare.

19 În temeiul reglementării relevante, reclamanții au înaintat autorităților olandeze o cerere de atribuire a unei cantități de referință specifice care să le permită să producă anumite cantități de lapte fără a fi supuși prelevării suplimentare. Unii dintre reclamanți au obținut o cantitate de referință specifică provizorie, în timp ce alții au obținut o cantitate de referință specifică definitivă.

20 După acordarea cantităților de referință specifice menționate mai sus, autoritățile olandeze au efectuat controale pentru a verifica dacă reclamanții produceau cantitățile de referință în condițiile definite de reglementarea comunitară. Întrucât au constatat că producția de lapte nu a fost reluată pornind de la exploatația SLOM inițială sau de la aceeași unitate organizațională și economică de exploatare avută în vedere la data angajamentului de necomercializare, dat fiind că reclamanții utilizau pentru producerea de lapte mijloace de producție închiriate de la terți, autoritățile olandeze au considerat că nu erau respectate cerințele care rezultau din reglementarea comunitară pentru atribuirea unei cantități de referință definitive. Prin urmare,

acestea au refuzat să atribuie o cantitate de referință definitivă reclamanților care obținuseră o cantitate de referință provizorie și au retras cantitatea de referință definitivă celor care o obținuseră.

21 Reclamanții au formulat acțiune la College van Beroep voor het bedrijfsleven (Curtea de Apel a Contenciosului Administrativ în Domeniul Economic, Țările de Jos) împotriva deciziilor Ministerului olandez al Agriculturii, Patrimoniului Natural și Pescuitului (denumit în continuare „ministerul"), prin care li s-a refuzat atribuirea unei cantități de referință definitive sau le-a fost retrasă cantitatea atribuită. Reclamanții susțineau, în special, că, pentru acordarea unei cantități de referință specifice, spre deosebire de punctul de vedere al ministerului, reglementarea relevantă nu impunea obligația ca producția de lapte să fie reluată pornind de la exploatația SLOM inițială sau de la aceeași unitate organizațională și economică de exploatare avută în vedere la data angajamentului de necomercializare. Acțiunea a fost respinsă de College van Beroep voor het bedrijfsleven.

22 Unul dintre reclamanți, domnul G. J. Hulter, a formulat o acțiune în răspundere la Rechtbank te 's-Gravenhage (Tribunalul Districtual din Haga, Țările de Jos) pentru motivul că nici decizia ministerului, nici reglementarea relevantă nu prezentau, sau cel puțin nu prezentau în mod suficient, condițiile aplicabile transformării unei cantități de referință provizorii într-o cantitate de referință definitivă ori că nu a fost furnizată în timp util o informare corectă cu privire la criteriile de atribuire definitivă a unei cantități de referință. Această acțiune a fost respinsă prin Hotărârea din 20 ianuarie 1999.

23 Domnul Hulter a declarat apel împotriva acestei hotărâri la Gerechtshof te 's-Gravenhage (Curtea de Apel din Haga, Țările de Jos), care a confirmat, prin Decizia din 17 februarie 2000, hotărârea pronunțată de Rechtbank te 's-Gravenhage.

24 Domnul Hulter a introdus recurs la Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă), acesta fiind respins prin Decizia din 8 martie 2002.

Procedura

25 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 19 iunie 1998, domnul Alferink, precum și ceilalți 67 de reclamanți ale căror nume sunt menționate în anexă au introdus prezenta acțiune.

26 La 30 septembrie 1998, a avut loc la Tribunal o întâlnire informală la care au participat reprezentanții părților. În cursul acestei întâlniri, părțile au avut ocazia să prezinte observațiile lor cu privire la clasificarea analitică a cauzelor cu privire la producătorii SLOM, efectuată de Tribunal.

27 Prin Ordonanța președintelui Camerei a patra din 8 octombrie 1998, Tribunalul a suspendat procedura în prezenta cauză.

28 La 17 mai 2000, a avut loc la Tribunal o a doua întâlnire informală la care au participat reprezentanții părților.

29 La 17 ianuarie 2002, a avut loc la Tribunal o a treia întâlnire informală la care au participat reprezentanții părților. În cursul acestei reuniuni, s-a decis, cu acordul părților, suspendarea judecării cauzei în așteptarea deciziei care urma să fie pronunțată de Hoge Raad der Nederlanden.

30 Prin Ordonanța președintelui Camerei întâi din 30 martie 2004, Tribunalul a dispus reluarea prezentei proceduri. În consecință, a fost acordat Comisiei un termen pentru a depune memoriu în apărare. Părțile au depus ulterior memoriu în replică și, respectiv, memoriu în duplică.

31 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată începând cu noul an judecătoresc, judecătorul raportor a fost repartizat la Camera a cincea și, prin urmare, prezenta cauză a fost atribuită acestei camerei.

32 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a cincea) a decis deschiderea procedurii orale fără a iniția o cercetare judecătorească prealabilă.

33 Au fost ascultate pledoariile părților, precum și răspunsurile lor la întrebările adresate de Tribunal în cadrul ședinței desfășurate la 25 septembrie 2007.

Concluziile părților

34 Reclamanții solicită Tribunalului:

— obligarea Comunității la plata sumelor menționate în anexa la cererea introductivă, cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciile pe care le-au suferit din cauza redactării neadecvate a articolului 3a din Regulamentul nr. 1546/88, sume majorate cu o dobândă de 8 % pe an, începând cu 23 februarie 1998 și până la data plății integrale;

— obligarea Comunității la plata cheltuielilor de judecată.

35 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea reclamanților la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la excepția de nelegalitate a Regulamentului nr. 1546/88

Argumentele părților

36 În cursul ședinței, reclamanții au invocat un motiv întemeiat pe nelegalitatea Regulamentului nr. 1546/88, întrucât acesta ar crea o discriminare între producătorii SLOM și ceilalți producători de lapte și ar încălca încrederea legitimă.

37 Comisia a menționat că acesta este un motiv nou care ar trebui declarat, din această cauză, inadmisibil.

Aprecierea Tribunalului

38 Din dispozițiile articolului 44 alineatul (1) litera (c) coroborate cu dispozițiile articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului rezultă că cererea introductivă de instanță trebuie să arate obiectul litigiului și să cuprindă o expunere sumară a motivelor invocate și că invocarea de motive noi pe parcursul procesului este interzisă, cu excepția cazului în care aceste motive se bazează pe elemente de drept și de fapt care au apărut în cursul procedurii. Cu toate acestea, un motiv care constituie dezvoltarea unui motiv enunțat anterior, direct sau implicit, în cererea introductivă de instanță și care prezintă o legătură strânsă cu acesta trebuie declarat admisibil (a se vedea Hotărârea Curții din 14 octombrie 1999, Atlanta/Comunitatea Europeană, C-104/97 P, Rec., p. I-6983, punctul 29, Ordonanța președintelui Camerei a treia a Curții din 13 noiembrie 2001, Dürbeck/Comisia, C-430/00 P, Rec., p. I-8547, punctul 17, Hotărârea Tribunalului din 8 martie 2007, France Télécom/Comisia, T-340/04, Rep., p. II-573, punctul 164).

39 În acest caz, trebuie să se constate că motivul întemeiat pe nelegalitatea Regulamentului nr. 1546/88 este un motiv nou, care nu se întemeiază pe niciun element de drept sau de fapt nou care să se fi ivit în cursul procedurii și nu poate fi considerat dezvoltarea unui motiv enunțat anterior, direct sau implicit, în cererea introductivă de instanță și care să prezinte o legătură strânsă cu acesta (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 28 noiembrie 2002, Scan Office Design/Comisia, T-40/01, Rec., p. II-5043, punctul 96). De altfel, reclamanții nu au indicat în niciun mod care sunt motivele pentru care această excepție de nelegalitate nu a putut fi invocată decât în cursul ședinței. Prin urmare, acest motiv trebuie respins ca inadmisibil.

Cu privire la cererea de despăgubire

Argumentele părților

40 Reclamanții amintesc că, întrucât de la aprobarea angajamentului de necomercializare și până la acordarea unei cantități de referință provizorii s-au scurs mai mulți ani, exploatația lor nu mai putea să reia activitatea de creștere a vacilor de lapte pe care o efectuau anterior, astfel că au recurs la mijloace de producție închiriate de la terți, precum grajduri sau instalații de muls. Prin urmare, cantitățile de referință provizorii care fuseseră acordate reclamanților nu au mai fost transformate în cantități definitive sau le-au fost retrase.

41 Reclamanții menționează că ministerul, College van Beroep voor het bedrijfsleven și Comisia au considerat că dreptul comunitar, în special articolul 3a din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, trebuie interpretat în sensul că, pentru acordarea unei cantități de referință definitive, cantitatea de referință provizorie ar trebui să fie produsă pornind de la aceeași exploatație SLOM inițială sau de la aceeași unitate organizațională și economică de exploatare avută în vedere la data aprobării angajamentului SLOM. Astfel, condițiile pentru

acordarea unei cantități de referință nu ar fi îndeplinite în cazul în care mijloacele de producție ar fi închiriate de la terți.

42 Prin scrisoarea din 15 februarie 1995, Comisia, răspunzând la scrisoarea adresată de reclamanți la 13 octombrie 1994, preciza că decizia pronunțată de College van Beroep voor het bedrijfsleven reflecta în mod corect, în opinia instituției, stadiul reglementării comunitare cu privire la stabilitatea exploatației în care trebuia să fie produsă cantitatea de referință specifică, cu alte cuvinte exploatația SLOM inițială, în întregime sau parțial, care cuprindea toate elementele adăugate până la data acordării cantității de referință provizorii. Comisia a făcut referire în această privință la Hotărârea Curții din 3 decembrie 1992, O'Brien (C-86/90, Rec., p. I-6251), în special la punctele 16 și 17, din cuprinsul cărora ar rezulta cu claritate că exploatația relevantă ar fi cea constituită la data acordării cantității de referință cu condiția ca, pentru acordarea unei cantități definitive, producătorul „să continue să administreze, în întregime sau în parte, aceeași exploatație pe care o administra la momentul aprobării cererii sale de acordare a primei" (punctul 17).

43 Comisia adăuga în aceeași scrisoare că, din elementele de fapt care i-au fost furnizate de reprezentantul reclamanților, rezulta că aceștia nu se aflau în situația menționată la punctul precedent, întrucât fie erau în posesia unei exploatații SLOM inițiale, dar nu o utilizau pentru producerea cantității de referință specifice, fie exploatația pe care se producea cantitatea de referință fusese achiziționată după acordarea unei cantități de referință specifice provizorii. Comisia preciza totodată că eventualele considerații cu privire la închirierea mijloacelor de producere a cantităților de referință specifice trebuiau examinate în lumina observațiilor sale anterioare referitoare la data la care aceste mijloace fuseseră achiziționate și la data la care acestea au completat exploatația SLOM inițială. În sfârșit, Comisia menționa că Hotărârea Curții din 15 ianuarie 1991, Ballmann (C-341/89, Rec., p. I-25), nu privea producătorii SLOM precum reclamanții care au sesizat-o.

44 Cu toate acestea, reclamanții consideră că din articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, rezultă că solicitantul unei cantități de referință provizorii nu trebuia să mai fie în posesia întregii exploatații SLOM inițiale. De fapt, în măsura în care era suficient ca numai o parte a acestei exploatații, chiar reduse, să continue să fie utilizată, cantitatea de referință provizorie ar fi produsă în mod obligatoriu prin utilizarea altor

mijloace de producție. Potrivit reclamanților, este suficient, așadar, ca producătorul să continue să fie în posesia unei părți din unitățile de producție pe care le administra la momentul angajamentului de necomercializare.

45 În plus, celelalte dispoziții din articolul 3a din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, ar confirma faptul că acea cantitate de referință acordată putea fi produsă în mare măsură prin utilizarea unor mijloace de producție care nu făceau parte din exploatația SLOM inițială. Reclamanții menționează în această privință că, în dovedirea capacității producătorului de a produce o cantitate egală cu cantitatea de referință solicitată sunt admise ca probe suprafața permanentă de pășune și/sau suprafața de culturi furajere a exploatației, astfel cum rezultă din planul de rotație a culturilor și de însămânțare realizat. Articolul 3a citat anterior nu ar menționa nicio condiție în sensul că suprafețele permanente de pășune sau celelalte suprafețe ar trebui să aparțină exploatației SLOM inițiale. Același principiu ar fi aplicabil pentru investițiile prevăzute la ultima liniuță a articolului 3a care privește în general perioada de după expirarea convenției SLOM (mai precis investițiile realizate în cadrul unui proiect de dezvoltare depus înainte de 1 octombrie 1984).

46 Pe de altă parte, nici Regulamentul nr. 1078/77, nici regulamentele de aplicare întemeiate pe acesta din urmă nu ar prevedea obligația de a menține în stare nemodificată exploatația pentru care a fost aprobat angajamentul SLOM. Dacă legiuitorul ar fi urmărit ca producția de lapte să fie reluată pornind de la exploatația SLOM inițială sau de la aceeași unitate organizațională și economică de exploatare avută în vedere la data angajamentului de necomercializare, ar fi trebuit să indice în mod explicit aceasta în cuprinsul reglementării comunitare.

47 Ar rezulta, așadar, din coroborarea Regulamentului nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, cu Regulamentul de aplicare nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, că producătorul trebuie să fie în măsură să producă respectivele cantități de referință solicitate prin utilizarea unităților de producție pe care le administra, iar cel puțin o parte a unităților de producție utilizate în acest scop trebuie să corespundă cu cele de care producătorul dispunea la momentul angajamentului de necomercializare. Contrar celor susținute de Comisie, aceste regulamente nu ar prevedea nicidecum că producția trebuia reluată pornind fie de la exploatația SLOM inițială, fie de la aceeași unitate de exploatare, din punct de vedere organizațional și economic, avută în vedere la momentul încheierii angajamentului de necomercializare.

48 Astfel, prin adoptarea unei reglementări care nu ar impune în mod explicit restricția menționată mai sus și care ar fi, prin urmare, inadecvată, ambiguă și lipsită de claritate, Comisia ar fi comis o eroare care angajează răspunderea sa întrucât a încălcat principiul precauției, care își găsește aplicarea și în ceea ce privește metoda de elaborare a reglementării, și care ar impune ca aceasta din urmă să fie adecvată. Reclamanții fac referire, în acest sens, la Rezoluția Consiliului din 8 iunie 1993 privind calitatea redactării legislației comunitare (JO C 166, p. 1).

49 În ceea ce privește prejudiciul și legătura de cauzalitate dintre fapta imputabilă și prejudiciu, reclamanții arată că există o faptă care le-a adus prejudicii, imputabilă Comisiei. Aceștia pretind că îndeplineau toate condițiile stabilite pentru acordarea unei cantități de referință provizorii, cu alte cuvinte că erau în măsură să producă cantitatea de referință în exploatația lor astfel cum se prezenta aceasta la momentul introducerii cererii. Poziția autorităților olandeze, care, potrivit Comisiei, au considerat că reclamanții nu au reluat producția de lapte pornind de la exploatația SLOM inițială sau că nu au reluat producția în mod independent, acceptând eventualele riscuri și profitul, ar demonstra numai faptul că reclamanții, din cauza ambiguității reglementării comunitare, nu au reluat în integralitate producția pornind de la exploatația SLOM inițială. Dacă reglementarea comunitară ar fi fost mai clară, ei ar fi putut opta să producă utilizând alte mijloace de producție decât cele care au servit la dezvoltarea exploatației și ar fi ales, așadar, un alt mod de producție pornind de la exploatația SLOM inițială.

50 Reclamanții, cu excepția domnului H. J. ten Have, au solicitat Comisiei prin scrisoarea din 23 februarie 1998 să îi despăgubească pentru prejudiciul suferit, fapt care le-a fost refuzat de aceasta prin scrisoarea din 17 aprilie 1998. Reclamanții precizează că sunt dispuși să furnizeze probe suplimentare în susținerea poziției lor.

51 Cu titlu introductiv, Comisia amintește, pe de o parte, că, potrivit unei jurisprudențe constante, răspunderea extracontractuală a Comunității nu poate fi angajată decât dacă sunt îndeplinte trei condiții, și anume ilegalitatea conduitei imputate, existența unui prejudiciu real și existența unei legături de cauzalitate între conduita respectivă și prejudiciul invocat. Pe de altă parte, cerința menționată de reclamanți, care impune ca reglementarea să fie adecvată, ar fi un corolar al principiului securității juridice în temeiul căruia Curtea s-ar fi pronunțat în sensul că o reglementare care impune obligații în sarcina subiectelor de drept trebuie să fie clară și exactă, pentru ca

acestea să își poată cunoaște fără ambiguitate drepturile și obligațiile și să ia hotărâri în consecință (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 16 ianuarie 2003, Cipra și Kvasnicka, C-439/01, Rec., p. I-745, punctul 49), și că la interpretarea dispozițiilor de drept comunitar trebuie să țină cont de contextul acestora, de termenii utilizați și de obiectivele urmărite de reglementarea din care fac parte. Articolul 3a din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, ar îndeplini acest criteriu.

52 Comisia afirmă că, întrucât Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, este un regulament de aplicare pe care l-a adoptat în temeiul dispozițiilor din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, emis de Consiliu, acesta trebuie coroborat cu cel din urmă regulament. Obligația principală ar fi înscrisă în regulamentul Consiliului, iar regulamentul de aplicare nu ar putea impune decât anumite criterii sau condiții mai detaliate.

53 Amintind conținutul articolului 3a alineatul (1) litera (b) și al articolului 3a alineatul (3) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, Comisia apreciază că din coroborarea celor două dispoziții ar rezulta că atribuirea definitivă a cantității de referință specifice nu poate avea loc decât dacă vânzarea directă și/sau livrările au fost într-adevăr reluate pe exploatația inițială a producătorului SLOM. Din acest motiv, fiecare producător ar fi anexat la cererea pentru o cantitate de referință specifică o declarație potrivit căreia „este în măsură să producă în mod efectiv pe exploatația sa o cantitate egală cu cantitatea de referință specifică care i-a fost atribuită”.

54 Pe de altă parte, Comisia menționează că articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, face trimitere expresă la articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, și prevede la al treilea paragraf că „[î]n dovedirea capacității producătorului de a produce pe exploatația sa o cantitate egală cu cantitatea de referință solicitată pot fi aduse în special următoarele probe […]”. Această dispoziție, care ar trebui coroborată cu articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, s-ar adresa în primul rând autorităților naționale de executare care ar trebui să aprecieze dacă un producător SLOM îndeplinește condiția enunțată în regulamentul Consiliului potrivit căreia producătorul trebuie să fie în măsură să producă cantitatea de referință pe exploatația sa. Comisia observă că această dispoziție conține o lista care nu este exhaustivă („pot”) de probe pe care autoritățile naționale de executare ar

putea să le accepte în cadrul acestei condiții, probe care trebuie prezentate „potrivit procedurii care va fi stabilită de fiecare stat membru”.

55 Comisia precizează că Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, stabilește cu claritate că producătorul SLOM trebuie să poată demonstra că este în măsură să producă pe exploatația sa cantitatea de referință solicitată, condiție pe care autoritățile olandeze sunt cele care trebuie să o aprecieze, și că acestea au interpretat-o în sensul că producția trebuie să fie reluată pornind de la exploatația SLOM inițială sau de la aceeași unitate organizațională și economică care a fost avută în vedere la data contractării angajamentului de necomercializare, fapt confirmat de College van Beroep voor het bedrijfsleven. Reclamanții nu ar putea să impute Comisiei această interpretare a autorităților olandeze, care, de altfel, nu au sugerat că reglementarea comunitară ar fi ambiguă.

56 Comisia constată că reclamanții nu au invocat niciun argument pentru a demonstra că articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, nu ar fi clar și exact și nu le-ar fi permis să își cunoască fără ambiguitate drepturile și obligațiile și să ia hotărâri în consecință. În ceea ce privește regulamentul pe care ea însăși l-a adoptat, Comisia consideră că acesta este clar și că indică cu precizie probele pe care autoritățile naționale le pot lua în considerare pentru a aprecia dacă un producător a îndeplinit condiția enunțată în regulamentul Consiliului, aceea de a fi în măsură să producă pe exploatația sa o cantitatea egală cu cantitatea de referință solicitată. Pe de altă parte, în memoriul în duplică, Comisia precizează că reclamanții înșiși au recunoscut (a se vedea punctul 47 de mai sus) că producătorii trebuiau să poată produce, prin utilizarea unităților de producție pe care le administrează, cantitățile de referință solicitate, fiind precizat, în opinia acestora, că o parte a unităților de producție utilizate trebuia să corespundă cu unitățile de producție de care dispuneau la momentul la care au contractat angajamentul de necomercializare. În aceste condiții, articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, care nu ar avea alt scop decât acela de a asigura aplicarea articolului 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89 ar fi, la fel ca și această din urmă dispoziție, clar pentru reclamanți, iar înțelesul său ar fi cel formulat de Comisie, astfel că nu i se poate reproșa acesteia că a acționat în mod ilegal. Prin urmare, acțiunea în despăgubiri ar trebui respinsă.

57 În ceea ce privește prejudiciul și legătura de cauzalitate, Comisia susține că, deși reclamanții afirmă că toți erau în măsură să producă cantitatea de referință pe

exploatațiile lor, astfel cum se prezentau acestea la data introducerii cererii de acordare a cantității menționate, cererea introductivă de instanță nu permite să se stabilească cu claritate dacă aceștia erau în măsură să producă respectiva cantitate pe exploatația SLOM inițială. În orice caz, autoritățile olandeze ar fi considerat că aceștia nu ar fi reluat producția de lapte pornind de la exploatația SLOM inițială sau că nu au reluat producția în mod independent, în nume propriu și cu suportarea riscurilor, fapt confirmat de altfel de instanțele olandeze. Întrucât reclamanții nu îndeplineau condițiile impuse de regulamentul Consiliului, aceștia nu ar putea susține că există o legătură de cauzalitate între prejudiciul suferit și pretinsul caracter incorect al regulamentului Comisiei.

58 În sfârșit, în ceea ce privește întinderea prejudiciului, în opinia Comisiei, cererea introductivă de instanță nu conține elemente suficiente pe baza cărora să poată să își definească poziția. Reclamanții nu ar fi precizat în mod suficient în ce măsură erau apți să producă cantitatea de referință indicată, în cadrul exploatației SLOM inițiale. Comisia arată că își rezervă dreptul de a reveni în cursul procedurii asupra aspectelor privind natura și întinderea prejudiciului.

Aprecierea Tribunalului

59 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, răspunderea extracontractuală a Comunității pentru prejudiciile cauzate de instituții, prevăzută la articolul 215 al doilea paragraf din Tratatul CE (devenit articolul 288 al doilea paragraf CE), este supusă întrunirii mai multor condiții, și anume ilegalitatea conduitei imputate instituțiilor, existența unui prejudiciu real și existența unei legături de cauzalitate între conduita respectivă și prejudiciul invocat (Hotărârea Curții din 29 septembrie 1982, Oleifici Mediterranei/CEE, 26/81, Rec., p. 3057, punctul 16, Hotărârea Tribunalului din 30 mai 2006 Blom și alții/Consiliul și Comisia, T-87/94, Rec., p. II-1385, punctul 102 și jurisprudența citată).

60 Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, reclamantul trebuie să prezinte instanței comunitare elemente probatorii pentru a demonstra ilegalitatea conduitei imputate instituțiilor, existența unui prejudiciu real și existența unei legături

de cauzalitate între conduita respectivă și prejudiciul invocat (Hotărârea Curții din 21 mai 1976, Roquette Frères/Comisia, 26/74, Rec., p. 677, punctele 22-24, și Hotărârea Tribunalului 8 mai 2007, Citymo/Comisia, T-271/04, Rep., p. II-1375, punctul 159).

61 Trebuie amintit totodată că, în cazul în care una dintre aceste condiții cumulative nu este îndeplinită, acțiunea trebuie să fie respinsă în totalitate, fără a fi necesară examinarea celorlalte condiții (Hotărârea Curții din 15 septembrie 1994, KYDEP/Consiliul și Comisia, C-146/91, Rec., p. I-4199, punctele 19 și 81, și Hotărârea Tribunalului din 20 februarie 2002, Förde-Reederei/Consiliul și Comisia, T-170/00, Rec., p. II-515, punctul 37).

62 În ceea ce privește prima dintre condițiile menționate, care trebuie examinată mai întâi, jurisprudența impune dovada încălcării suficient de grave a unei norme de drept având ca obiect conferirea unor drepturi particularilor (Hotărârea Curții din 4 iulie 2000, Bergaderm și Goupil/Comisia, C-352/98 P, Rec., p. I-5291, punctul 42). În ceea ce privește cerința ca încălcarea să fie suficient de gravă, criteriul decisiv pentru a putea considera că aceasta este îndeplinită este cel al nerespectării manifeste și grave de către instituția comunitară vizată a limitelor care sunt impuse puterii sale de apreciere. Atunci când instituția în cauză nu dispune decât de o marjă de apreciere considerabil redusă, chiar inexistentă, simpla încălcare a dreptului comunitar poate fi suficientă pentru a se stabili existența unei încălcări suficient de grave (Hotărârea Curții din 10 decembrie 2002, Comisia/Camar și Tico, C-312/00 P, Rec., p. I-11355, punctul 54, Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2001, Comafrica și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 și T-225/99, Rec., p. II-1975, punctul 134).

63 În speță, reclamanții pretind că ilegalitatea conduitei reproșate Comisiei constă în încălcarea principiului precauției. În acest caz, deși reclamanții susțin că răspunderea Comunității este angajată întrucât Comisia a încălcat principiul precauției, în realitate aceștia se referă la principiul securității juridice, din moment ce reproșează Comisiei că nu a stabilit cu claritate și precizie, în reglementarea în cauză, care sunt condițiile aplicabile pentru acordarea unei cantități de referință specifice.

64 Trebuie menționat de la bun început că, tot astfel cum principiul protecției încrederii legitime reprezintă o normă de drept care conferă drepturi particularilor și a cărei încălcare poate antrena răspunderea extracontractuală a Comunității (Hotărârea Tribunalului din 6 decembrie 2001, Emesa Sugar/Consiliul, T-43/98, Rec., p. II-3519, punctul 64; a se vedea de asemenea Hotărârea Mulder II, punctul 16 de mai sus, punctul 15), și principiul securității juridice constituite o normă de drept care conferă drepturi particularilor.

65 În această privință, trebuie constatat că atât Curtea cât și Tribunalul s-au pronunțat în sensul că principiul securității juridice constituie un principiu fundamental de drept comunitar care impune, în special, ca o reglementare să fie clară și exactă, pentru ca justițiabilii să își poată cunoaște fără ambiguitate drepturile și obligațiile și să ia hotărâri în consecință (Hotărârea Curții din 9 iulie 1981, Gondrand și Garancini, 169/80, Rec., p. 1931, punctul 17, Hotărârea Curții din 13 februarie 1996, Van Es Douane Agenten, C-143/93, Rec., p. I-431, punctul 27, Hotărârea Curții din 16 octombrie 1997, Banque Indosuez și alții, C-177/96, Rec., p. I-5659, punctul 27, Hotărârea Curții din 14 aprilie 2005, Belgia/Comisia, C-110/03, Rec., p. I-2801, punctul 30, Hotărârea Curții din 21 iunie 2007, ROM-projecten, C-158/06, Rep., p. I-5103, punctul 25, Hotărârea Tribunalului din 14 iulie 1997, Interhotel/Comisia, T-81/95, Rec., p. II-1265, punctul 61 și Hotărârea Tribunalului din 7 noiembrie 2002, Vela și Tecnagrind/Comisia, T-141/99, T-142/99, T-150/99 și T-151/99, Rec., p. II-4547, punctul 391).

66 Acest imperativ al securității juridice se impune îndeosebi atunci când o reglementare poate avea consecințe financiare (Hotărârea ROM-projecten, punctul 65 de mai sus, punctul 26).

67 Prin urmare, trebuie să se stabilească dacă formularea articolului 3a din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, era clară în ceea ce privește condițiile aplicabile acordării unei cantități de referință specifice.

68 Trebuie amintit că potrivit unei jurisprudențe constante pentru interpretarea unei dispoziții de drept comunitar, trebuie să se țină cont în același timp de termenii acesteia, de contextul și de obiectivele sale (Hotărârea Curții din 30 iulie 1996, Bosphorus, C-84/95, Rec., p. I-3953, punctul 11, și Hotărârea Curții Banque Indosuez și alții, punctul 65 de mai sus, punctul 18).

69 Din această perspectivă, se impune constatarea că, astfel cum a subliniat în mod întemeiat Comisia, întrucât Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, este un regulament de aplicare din moment ce prevede normele de aplicare a Regulamentului nr. 857/84, trebuie interpretat în conformitate cu acesta din urmă (Hotărârea Curții din 26 octombrie 2006, Kibler, C-275/05, Rec., p. I-10569, punctul 20; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea Curții din 22 octombrie 1991, Von Deetzen, C-44/89, Rec., p. I-5119, punctul 14), a cărui validitate nu este, de altfel, pusă în discuție în prezenta cauză.

70 În această privință, trebuie menționat în primul rând că articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, prevede că producătorii în privința cărora perioada de necomercializare sau de reconversie, în executarea angajamentului asumat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77, expiră după 31 decembrie 1983 sau, după caz, ulterior datei de 30 septembrie 1983, primesc în mod provizoriu o cantitate de referință specifică în anumite condiții pe care le stabilește acest regulament. În special, articolul 3a alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat prevede că acordarea unei cantități de referință specifice provizorii este supusă condiției ca persoana interesată să nu își fi încetat activitatea sau să fi cedat în întregime exploatația de producere a laptelui înainte de expirarea perioadei de necomercializare sau de reconversie (Hotărârea Curții din 27 ianuarie 1994, Herbrink, C-98/91, Rec., p. I-223, punctul 11).

71 În al doilea rând, articolul 3a alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, prevede drept condiție pentru acordarea unei cantități de referință specifice provizorii ca producătorul să dovedească, în susținerea cererii sale, că este în măsură să producă pe exploatația sa o cantitate egală cu cantitatea de referință solicitată.

72 În al treilea rând, trebuie amintit că sistemul cantităților de referință specifice prevăzut la articolul 3a din Regulamentul nr. 857/84, care a fost introdus prin Regulamentul nr. 764/89, în urma Hotărârilor Mulder I și Von Deetzen I, punctul 6 de mai sus, pentru a garanta acordarea unei cantități de referință specifice producătorilor care, în executarea angajamentului asumat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77, nu au livrat lapte în cursul anului de referință, consacră principiul general potrivit căruia întreaga cantitate de referință va rămâne asociată terenului care a determinat atribuirea acesteia (Hotărârea Herbrink, punctul 70 de mai sus, punctul 12).

73 Rezultă, așadar, din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, că producătorul care și-a asumat un angajament de necomercializare trebuie, pentru a putea obține cantitatea de referință specifică, să continue să fie în posesia exploatației sale SLOM inițiale, în întregime sau în parte, și să demonstreze că este în măsură să producă cantitatea menționată pe exploatația sa.

74 Se impune constatarea că Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, nu se îndepărtează nicidecum de sistemul instituit prin Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89.

75 Într-adevăr, articolul 3a din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, nu face decât să pună în aplicare dispozițiile Regulamentului nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, referitoare la acordarea unei cantități de referință specifice, amintind că producătorul trebuie să dovedească autorității competente desemnate de statul membru că, în continuare, administrează, în întregime sau parțial, aceeași exploatație pe care o administra la momentul aprobării cererii sale de acordare a primei. Această dispoziție precizează apoi în mod neexhaustiv care sunt probele ce pot fi admise pentru a demonstra capacitatea producătorului de a produce o cantitate egală cu cantitatea de referință solicitată, în special, vânzarea directă sau livrările de lapte efectuate de la sfârșitul perioadei de necomercializare sau de reconversie, șeptelul de vaci de lapte existent în exploatație, suprafața permanentă de pășune sau suprafața de culturi furajere a exploatației, astfel cum rezultă acestea din planul de rotație a culturilor și de însămânțare realizat, și investițiile efectuate în afara planului de dezvoltare.

76 Astfel, din moment ce articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, prevede la a treia liniuță a celui de al treilea paragraf că în dovedirea capacității producătorului de a produce o cantitate egală cu cantitatea de referință solicitată pot fi aduse ca probe suprafața permanentă de pășune și/sau suprafața de culturi furajere a „exploatației”, această expresie poate fi înțeleasă numai în sensul că se raportează la exploatația administrată de producător și care reprezintă, în întregime sau parțial, aceeași exploatație pe care acesta o administra la momentul aprobării cererii sale de acordare a primei. Prin urmare, ea nu ar putea fi interpretată în sensul că suprafața sau suprafețele menționate pot aparține unei alte exploatații decât cea administrată de producător.

77 Aceeași interpretare se impune în ceea ce privește articolul 3a alineatul (1) al treilea paragraf a doua liniuță din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, care impune ca șeptelul de vaci de lapte, element care reprezintă de asemenea una dintre probele care pot dovedi capacitatea producătorului de a produce o cantitate egală cu cantitatea de referință solicitată, să fie existent în „exploatație", expresie care nu poate fi înțeleasă în alt sens decât că se raportează la exploatația administrată de producător, și care, în întregime sau parțial, reprezintă aceeași exploatație pe care o administra la momentul aprobării cererii sale de acordare a primei. Așadar, această dispoziție are ca obiectiv tocmai să evite ca o cantitate de referință specifică să fie produsă de către producător cu animale deținute pe o altă exploatație decât aceea pe care o administrează.

78 Aceeași concluzie se impune și în ceea ce privește investițiile prevăzute la articolul 3a alineatul (1) al treilea paragraf a patra liniuță din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, care trebuie, pentru aceleași motive menționate la punctele 76 și 77 de mai sus, să fie raportate la exploatația administrată de producătorul respectiv și, așadar, nu ar putea fi separate de aceasta din urmă.

79 În această privință, trebuie amintit că, astfel cum s-a pronunțat deja Curtea, în legătură cu transferul exploatației prin cesionare sau prin restituirea acesteia la expirarea contractului de închiriere, întregul sistem al cantităților de referință se caracterizează prin principiul potrivit căruia cantitatea de referință este transferată o dată cu terenul care a determinat atribuirea acesteia și, prin urmare, în scopul de a consacra acest principiu și în domeniul cantităților de referință specifice, articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, reia condiția prevăzută la articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 857/84, impunând producătorului să continue să administreze, în întregime sau parțial, aceeași exploatație (Hotărârea Herbrink, punctul 70 de mai sus, punctul 13).

80 Astfel, Regulamentul nr. 1033/89 precizează, în al treilea considerent, că „o cerere [privind o cantitate de referință specifică] nu poate să provină decât de la un producător care administrează, cel puțin în parte, aceleași unități de producție pe care le administra la momentul cererii de acordare a primei de necomercializare sau de reconversie" și că „dacă în fapt producătorul nu ar mai avea la dispoziție aceeași exploatație, și-ar fi manifestat astfel, în logica sistemului de prime, intenția de a înceta producerea de lapte".

81 Pe de altă parte, dacă, pentru a obține o cantitate de referință specifică, un producător trebuie să continue să administreze, în întregime sau parțial, aceeași exploatație pe care o administra la momentul aprobării cererii de acordare a primei, în acest caz exploatația este constituită, în sensul articolului 12 litera (d) din Regulamentul nr. 857/84 din „ansamblul unităților de producție administrate de producător și situate pe teritoriul geografic al Comunității."

82 Definițiile noțiunilor de producător și, în consecință, de exploatație reținute la articolul 12 literele (c) și (d) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, conduc la ideea că noțiunea de producător nu vizează decât un exploatant agricol care pentru producerea de lapte administrează un ansamblu de unități de producție pe propria răspundere (Hotărârea Curții din 9 iulie 1992, Maier, C-236/90, Rec., p. I-4483, punctul 11 și Hotărârea Curții din 23 ianuarie 1997, St. Martinus Elten, C-463/93, Rec., p. I-255, punctul 17).

83 Rezultă, așadar, cu claritate din dispozițiile articolului 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, coroborate cu dispozițiile articolului 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, că atribuirea, cu titlu provizoriu, a unei cantități de referință specifice este supusă condiției ca producătorul interesat să probeze că administrează în continuare, în întregime sau parțial, aceeași exploatație pe care o administra la momentul aprobării cererii sale de acordare a primei, cu alte cuvinte, aceea care a făcut obiectul unui angajament de necomercializare sau de reconversie (Hotărârea O'Brien, punctul 42 de mai sus, punctul 12; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea Herbrink, punctul 70 de mai sus, punctele 12 și 13, și Hotărârea Curții din 28 octombrie 2004, van den Berg/Consiliul și Comisia, C-164/01 P, Rec., p. I-10225, punctul 71, Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2006, Werners/Consiliul și Comisia, T-373/94, Rec., p. II-4631, punctul 81), și să demonstreze capacitatea sa de a produce pe exploatația menționată o cantitate egală cu cantitatea de referință solicitată.

84 În Hotărârea O'Brien, punctul 42 de mai sus, Curtea a precizat, la punctul 17, că, pentru atribuirea definitivă a unei cantități de referință specifice, articolul 3a alineatul (3) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, trebuie interpretat în sensul că pot fi luate în considerare și vânzarea, și livrările de lapte care provin de la unități de producție care au fost adăugate la exploatația în cauză între data expirării perioadei de necomercializare sau de reconversie și data atribuirii provizorii a cantității de referință specifice, cu condiția ca persoana interesată să continue să administreze, în întregime sau parțial, aceeași

exploatație pe care o administra la momentul aprobării cererii sale de acordare a primei.

85 Astfel, din ansamblul considerațiilor care precedă, rezultă că articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, coroborat cu articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, prevede că producția de lapte trebuie să provină de la exploatația SLOM inițială (Hotărârea Werners/Consiliul și Comisia, punctul 83 de mai sus, punctul 8; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârile O'Brien, punctul 42 de mai sus, punctele 11 și 12, Herbrink, punctul 70 de mai sus, punctele 12 și 13, și Van den Berg/Consiliul și Comisia, punctul 83 de mai sus, punctul 71), aceasta putând să cuprindă, dacă este cazul, unitățile de producție pe care producătorii le administrau pe propria răspundere la momentul acordării cantității de referință specifice, unități care trebuiau să includă în totalitate sau parțial exploatația SLOM inițială.

86 Această interpretare este conformă rațiunii fundamentale a sistemului. Într-adevăr, mai întâi, ea ține seama de argumentul că nu se justifică acordarea unei cantități de referință specifice unui producător care nu mai dispune de exploatația SLOM inițială, întrucât acesta și-ar fi manifestat astfel intenția de a nu mai comercializa lapte, intenție în lipsa căreia atribuirea unei cantități de referință nu ar mai fi consecința instituirii sistemului. Apoi, această interpretare ține seama și de împrejurarea că, întrucât cantitățile de referință sunt asociate terenului care îndreptățește la atribuirea lor, producerea acestora trebuie să se facă pornind de la terenurile respective. În sfârșit, aceasta ține seama de considerațiile expuse de avocatul general Jacobs în concluziile prezentate în cauza O'Brien, punctul 42 de mai sus (Rec., p. I-6266), potrivit cărora, în decursul perioadei în care producătorii respectivi erau excluși de la producția de lapte, exploatația lor a suferit cu siguranță modificări, fapt confirmat de Curte, care a considerat că vânzarea sau livrările de lapte care provin de la unitățile de producție care fuseseră adăugate exploatației în cauză între data expirării perioadei de necomercializare și data atribuirii provizorii a cantității de referință specifice ar trebui avute în vedere dacă persoana interesată continuă să administreze, în întregime sau parțial, aceeași exploatație pe care o administra la momentul aprobării cererii de acordare a primei.

87 În sfârșit, trebuie menționat că argumentația reclamanților pe care aceștia au expus-o în înscrisurile depuse nu pare să se îndepărteze de înțelesul conferit dispozițiilor în cauză la punctele 70-86 de mai sus și că, în cadrul criticii pe care o aduc respectivelor

dispoziții comunitare, aceștia pun în discuție mai degrabă interpretarea pe care instanțele naționale au dat-o dispozițiilor comunitare vizate și aplicarea acestora în speță.

88 Într-adevăr, astfel cum rezultă de la punctele 44-47 de mai sus, reclamanții susțin că de la articolul 3a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, reiese că solicitantul unei cantități de referință provizorii nu trebuia să mai fie în posesia întregii exploatații SLOM inițiale. Potrivit acestora, cantitățile de referință specifice puteau fi produse prin utilizarea unităților de producție pe care le administrau, iar o parte din acestea trebuia să corespundă cu unitățile de producție de care dispuneau la momentul la care au contractat angajamentul de necomercializare.

89 Rezultă din toate considerațiile anterioare că principiul securității juridice nu a fost încălcat de Comisie, astfel încât acțiunea trebuie respinsă.

90 În subsidiar, chiar presupunând că s-ar putea considera că reglementarea comunitară în materie comportă un grad de ambiguitate sau o anumită imprecizie în ceea ce privește condițiile în care ar trebui produse cantitățile de referință specifice acordate în vederea unei atribuiri definitive, trebuie amintit că, pentru a angaja răspunderea Comunității, trebuie stabilită o încălcare suficient de gravă a unei norme de drept având ca obiect conferirea unor drepturi particularilor, astfel cum prevăd dispozițiile menționate la punctul 62 de mai sus.

91 Jurisprudența Curții referitoare la răspunderea extracontractuală a Comunității, în special în ceea ce privește actele normative care presupun opțiuni de politică economică, a fost elaborată ținându-se seama de larga putere de apreciere de care dispun instituțiile pentru aplicarea politicilor comunitare (Hotărârea Curții din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame, C-46/93 și C-48/93, Rec., p. I-1029, punctul 44).

92 Într-adevăr, abordarea restrictivă în privința răspunderii Comunității ca urmare a exercitării activităților sale normative se explică prin aceea că, pe de o parte, exercitarea funcției legislative, chiar și în cazul în care există un control jurisdicțional al legalității actelor, nu trebuie să fie îngrădită de perspectiva unor acțiuni în despăgubire, de fiecare dată când interesul general al Comunității impune luarea unor măsuri normative care ar putea aduce atingere intereselor particularilor și că, pe de altă parte, într-un context normativ caracterizat prin existența unei puteri de apreciere extinse, indispensabilă pentru punerea în aplicare a unei politici comunitare, răspunderea Comunității nu poate fi angajată decât dacă instituția în cauză a încălcat în mod vădit și grav limitele impuse exercitării atribuțiilor sale (Hotărârile Curții din 25 mai 1978, HNL și alții/Consiliul și Comisia, 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 și 40/77, Rec., p. 1209, punctele 5 și 6, și Brasserie du pêcheur și Factortame, punctul 91 de mai sus, punctul 45).

93 De altfel, Curtea a precizat în această privință că regimul pe care l-a dedus în materie de răspundere extracontractuală a Comunității ia în considerare în special complexitatea situațiilor care trebuie soluționate, dificultățile de aplicare sau de interpretare a textelor și, mai ales, marja de apreciere de care dispune autorul actului invocat (a se vedea Hotărârile Brasserie du pêcheur și Factortame, punctul 91 de mai sus, punctul 43, Bergaderm și Goupil/Comisia, punctul 62 de mai sus, punctul 40, precum și Comisia/Camar și Tico, punctul 62 de mai sus, punctul 52).

94 Se impune constatarea că, în speță, Comisia nu dispune decât de o marjă de apreciere considerabil redusă, în măsura în care, precum s-a indicat la punctul 69 de mai sus, Regulamentul nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, este un regulament de aplicare din moment ce instituie norme de aplicare a Regulamentului nr. 857/84.

95 Or, astfel cum s-a constatat deja la punctele 69-78 de mai sus, Comisia nu a făcut decât să aplice dispozițiile Regulamentului Consiliului nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, în conformitate cu dispozițiile enunțate în cuprinsul acestuia, astfel că nu i se poate imputa o eventuală încălcare a dreptului comunitar.

96 Prin urmare, eventuala imprecizie sau lipsă de claritate a Regulamentului nr. 1546/88, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1033/89, nu poate fi imputată Comisiei, întrucât aceasta nu a făcut decât să se conformeze Regulamentului Consiliului nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89.

97 În ceea ce privește Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89, este suficientă constatarea că reclamanții nu au pus nicidecum în discuție, în cadrul prezentei acțiuni, validitatea regulamentului amintit invocând motivul că acesta ar aduce atingere principiului securității juridice.

98 Întrucât reclamanții nu au demonstrat pretinsa ilegalitate a conduitei reproșate Comisiei, nu este necesar să se verifice dacă sunt întrunite celelalte condiții ale răspunderii.

99 Reiese din ansamblul celor expuse mai sus că acțiunea trebuie să fie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

100 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanții au căzut în pretenții, se impune obligarea acestora la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Obligă pe domnul Alfonsius Alferink și pe ceilalți 67 de reclamanți menționați în anexă la plata cheltuielilor de judecată.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 26 iunie 2008.

Grefier Președinte

E. Coulon M. E. Martins Ribeiro

ANEXĂ

Moștenitorii lui G. Vloedgraven,

W. L. A. van der Arend, cu domiciliul la Harmelen (Țările de Jos),

H. W. Bakker, cu domiciliul la Middelstum (Țările de Jos),

B. M. J. B. Beusmans, cu domiciliul la Noorbeek (Țările de Jos),

P. J. M. Biermans, cu domiciliul la Herkenbosch (Țările de Jos),

J. A. A. de Bont, cu domiciliul la Rutten (Țările de Jos),

H. Boskma, cu domiciliul la Zwaagwesteinde (Țările de Jos),

B. A. Bouma, cu domiciliul la Berlikum (Țările de Jos),

E. A. M. Bouma, cu domiciliul la Rutten,

J. A. Bouma, cu domiciliul la Ried (Țările de Jos),

H. Buwalda, cu domiciliul la Franeker (Țările de Jos),

M. V. van Diederen, cu domiciliul la Doenrade (Țările de Jos),

R. Dusselaar, cu domiciliul la Wier (Țările de Jos),

J. van Duynhoven, cu domiciliul la Rijkevoort (Țările de Jos),

H. J. Frederiks, cu domiciliul la Laag Keppel (Țările de Jos),

G. J. M. Frieling, cu domiciliul la Deurningen (Țările de Jos),

T. de Groot, cu domiciliul la Creil (Țările de Jos),

H. J. ten Hagen, cu domiciliul la Winterswijk (Țările de Jos),

H. J. ten Have, cu domiciliul la Beltrum (Țările de Jos),

P. A. J. N. Hendriks, cu domiciliul la Valkenburg (Țările de Jos),

H. Heringa, cu domiciliul la Leens (Țările de Jos),

O. Hoekstra, cu domiciliul la Oosternijkerk (Țările de Jos),

J. Hoekstra, cu domiciliul la Oosternijkerk,

W. H. C. M. Holtslag, cu domiciliul la Lelystad (Țările de Jos),

J. H. A. Huijsmans, cu domiciliul la Weert (Țările de Jos),

M. Huizinga, cu domiciliul la Firdgum (Țările de Jos),

G. J. Hulter, cu domiciliul la Den Velde (Țările de Jos),

P. J. M. Janssen, cu domiciliul la Wanssum (Țările de Jos),

G. C. de Jongh, cu domiciliul la Marknesse (Țările de Jos),

C. de Keijzer, cu domiciliul la Noordgouwe (Țările de Jos),

P. Kemp, cu domiciliul la Breukelen (Țările de Jos),

W. Koopmans-Hut, cu domiciliul la Ezinge (Țările de Jos),

H. J. Leemkuil, cu domiciliul la Winterswijk-Miste (Țările de Jos),

J. A. J. Leijten, cu domiciliul la Bant (Țările de Jos),

G. J. Loozeman, cu domiciliul la Callantsoog (Țările de Jos),

A. Lukens Folkers, cu domiciliul la Vlagtwedde (Țările de Jos),

P. L. Marinussen, cu domiciliul la Grijpskerke (Țările de Jos),

G. J. Meijer, cu domiciliul la Usquert (Țările de Jos),

W. H. J. Mulder, cu domiciliul la Haarzuilens (Țările de Jos),

Th. Neelen, cu domiciliul la Nunhem (Țările de Jos),

G. J. Nijboer, cu domiciliul la Ane (Țările de Jos),

A. Nijboer, cu domiciliul la Ane,

B. Oude Kotte, cu domiciliul la Fleringen (Țările de Jos),

J. H. M. Roebroek, cu domiciliul la Schimmert (Țările de Jos),

F. M. C. Rommens, cu domiciliul la Rijsbergen (Țările de Jos),

J. A. C. M. Soffers, cu domiciliul la Rijsbergen,

J. G. Rompelberg, cu domiciliul la Noorbeek,

M. J. Scheele, cu domiciliul la Mensingeweer (Țările de Jos),

J. van Sinderen, cu domiciliul la Ternaard (Țările de Jos),

J. W. M. Smeets, cu domiciliul la Papenhoven (Țările de Jos),

W. C. G. M. Stoffelen, cu domiciliul la Ottersum (Țările de Jos),

J. H. Thomassen, cu domiciliul la Bemelen (Țările de Jos),

J. H. van Til, cu domiciliul la Eppenhuizen (Țările de Jos),

K. J. Veenkamp, cu domiciliul la Thesinge (Țările de Jos),

J. T. F. J. op't Veld, cu domiciliul la Vlodrop (Țările de Jos),

J. P. W. Vrencken, cu domiciliul la Beek (Țările de Jos),

O. Vries, cu domiciliul la Engwierum (Țările de Jos),

K. Vries, cu domiciliul la Engwierum,

M. W. de Weerd, cu domiciliul la Tollebeek (Țările de Jos),

A. M. Weijenberg-Pleijers, cu domiciliul la Wittem (Țările de Jos),

H. F. W. M. Wennekers, cu domiciliul la Creil,

R. W. Werners, cu domiciliul la Meppel (Țările de Jos),

C. H. L. Wijnen, cu domiciliul la Maasbree (Țările de Jos),

L. G. H. Willems, cu domiciliul la Ulestraten (Țările de Jos),

J. G. Wilman, cu domiciliul la Engwierum,

D. Wilman, cu domiciliul la Engwierum,

J. M. P. Wolfs, cu domiciliul la Gronsveld (Țările de Jos).